

Г. П. БУТЕНКО (канд. пед. наук, доц.)
Горлівський інститут іноземних мов
Донбаський державний педагогічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В МЕЖАХ МАТЕМАТИЧНОГО ТА БІОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛІВ

У статті розкрито вагоме значення використання педагогічних технологій в навчанні іноземної мови в класах математичного та біологічного профілів. Автор доводить сприяння методів проекту та інформаційних технологій у самовираженні особистості, що є важливим у контексті підготовки в середній ланці освіти конкурентоспроможного випускника.

Ключові слова: профільне навчання, педагогічні технології, проект, інформаційні технології, самовираження, особистість.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими й практичними завданнями. Сучасне життя висуває до нас – особистостей ХХІ століття – вимоги бути незалежно від віку й місця проживання гнучкими та впевненими, презентабельними та інформованими. Саме тому виникає потреба у формуванні таких якостей, які сприятимуть самореалізації, самовираженню, а головне – володіти іноземною мовою, що є потребою й нормою сьогодення. Однією з умов уведення нових підходів у середній освіті є відбір та застосування актуальних та дійових інноваційних технологій, що мають сприяти підготовці конкурентоспроможних, здатних до творчого пошуку випускників, які прагнуть і готові до саморозвитку й самовираження. Тим більше, що мобільність збільшується, Інтернет-простір є доступним, спілкування в Skype захоплює все більше людей.

Пріоритетним завданням стає пошук ефективних і найменш болючих шляхів інтеграції української освіти до загальносвітового освітнього простору. В основі процесу реформування системи освіти, яке збіглося з фундаментальною перебудовою українського суспільства, лежить принцип пріоритету особистості, а засобом досягнення цієї мети має стати гуманізація, гуманітаризація та диференціація освітньої політики, що створюється в навчальних закладах.

Педагогічна майстерність учителя полягає в тому, щоб відібрати потрібний зміст, застосувати оптимальні методи та засоби навчання. Розвиток науки й техніки дав початок новому етапу еволюції педагогічної діяльності. З'явилися нові форми комунікації, типи вирішення завдань. Педагог нового покоління має вміння кваліфіковано обирати та застосовувати саме ті технології, що повною мірою відповідають змісту й цілям вивчення конкретної дисципліни, сприяють досягненню цілей гармонійного розвитку учнів з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей. А педагогічна технологія повинна бути спрямована на виховання соціально-адаптивної особистості.

Якісне й успішне застосування освітніх технологій передбачає готовність учителів до використання методів, а саме методу й методу інформаційних технологій, які були запроваджені в 11-х класах багатопрофільного ліцею „Старт” ЗОШ № 47 м. Горлівки з тим, щоб, по-перше, констатувати факт, що незалежно від обраного профілю учні потребують і мають бажання отримувати знання з англійської мови (набувають іншомовної компетенції) й охоче стають активними учасниками у виконанні запропонованих завдань; по-друге, усвідомити, що сучасний учитель має формувати компетентнісного учня в межах особистісно орієнтованої освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Фахівці, які присвятили свої наукові доробки методу в середній ланці освіти, – М. Бершадський, О. Дудник, Г. Кравчук, М. Павлова). У контексті досліджуваної проблеми суттєве значення мають наукові розвідки В. Беспалька, Е. Бьорн, С. Гончаренко, М. Кларіна, О. Пехоти, О. Пометун, Г. Селевко. Профільне навчання досліджує Л. Зеня.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На жаль, недостатньо висвітленим залишається питання використання методів та інформаційних технологій з метою вивчення іноземної (англійської) мови в класах математичного та біологічного профілів з

формування іншомовної компетенції, а також у площині самореалізації та самовираження особистості.

Формулювання мети статті – розкрити роль методів та інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови в класах математичного та біологічного профілів з метою формування іншомовної компетенції, а також самореалізації особистості сучасного школяра.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна діяльність є специфічною: вона спрямована на особистісну індивідуальність вихованців, на формування в них цінностей, дій. Цей індивідуалізуючий ефект освіти може бути забезпечений системою засобів, „які сприяють усвідомленню людиною своєї відмінності від інших; власних слабких і сильних сторін – для розуміння себе, для вибору власного сенсу життя та життєвого шляху” [2, с. 131]. Цих засобів та вмінь індивідуалізації навчання вчитель може набути за умови, якщо він прагне до педагогічної діяльності й до самостійної її організації. Тоді педагог працює творчо, у чому й полягає інноваційний підхід до здійснення власної педагогічної діяльності.

I. Якиманська виділила головні вимоги до особистісно орієнтованих технологій навчання та сформулювала їх так:

- навчальний матеріал має забезпечувати виявлення змісту суб’єктного досвіду учня, включаючи досвід його попереднього навчання;
- виклад знань учителем чи підручником повинен бути спрямованим не тільки на розширення їхнього обсягу, структурування, інтегрування, узагальнення предметного змісту, а також на постійне перетворення набутого суб’єктного досвіду кожного учня;
- освітній процес повинен забезпечувати побудову, реалізацію, рефлексію, оцінку учіння як суб’єктної діяльності;
- необхідно забезпечувати контроль і оцінку не тільки результату, а й головним чином процесу учіння;
- активне стимулювання учня до самооцінної освітньої діяльності, зміст і форми якої повинні забезпечувати учневі можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження в ході оволодіння знаннями;
- потрібне постійне узгодження досвіду учнів з науковим змістом здобутих знань [6, с. 39 – 38].

Отже, особистісно орієнтований процес навчання дає кожному можливість реалізувати себе в пізнанні, навчальній діяльності та поведінці, спираючись на свій суб’єктивний досвід, здібності, інтереси та ціннісні орієнтири. Зміст освіти, її методи й засоби будуються та систематизуються таким чином, щоб учень мав змогу проявити вибірковість до предметного матеріалу, його видів і форм. Тому розробляються різноманітні індивідуальні програми навчання, що моделюють дослідницьке мислення, організуються групові заняття на основі діалогу, до навчального матеріалу інтегрується метод проектів, що виконують самі учні.

Таким чином, спираючись на основні положення особистісно орієнтованого навчання та усвідомлюючи той факт, що в практичній діяльності постало завдання підштовхнути кожную особистість до самовираження й надати кожному учню можливість підвищити свій рівень володіння іншомовною компетенцією, були систематично використані метод та інформаційних технологій як засіб контролю (11-А клас (математичний профіль), тема: Шкільне життя; підтема: Мої літні канікули) та як метод стимулювання до засвоєння нової теми (11-Б клас (біологічний профіль), тема: Розваги молоді в Україні та англomовному світі; підтема: Преференції молоді).

Говорячи про використання цього методу у вивченні іноземної мови, ми маємо враховувати те, що велике значення мають усі етапи роботи:

1. Вибір теми та проблеми для розгляду (діяльність базується на говорінні учнів іноземною мовою).
2. Розробка (обговорення шляхів збору інформації, пошукова робота).
3. Оформлення роботи (учні концентруються на читанні та писанні, естетичному оформленні, друкують на комп’ютері).
4. Презентація, обговорення результатів (розвивається вміння триматися перед публікою, усне мовлення іноземною мовою та демонстрація писемного мовлення, якщо обрана форма стіннівки чи колажу; для класу – аудіювання та говоріння).

Педагогічні технології, а саме, метод проекту та комп’ютерні технології передбачають,

перш за все, роботу в співпраці. Організуючи спільну діяльність, ми допомагаємо дітям відчутти єднання з іншими, навчаємо ясно мислити, досліджувати та аналізувати, приймати рішення – самостійно і в групі, розвиваємо відкритість та мужність виражати своє ставлення до інших, а також допомагаємо перебороти свої страхи та стреси. Діти мають бачити в школі не тільки місце, де вони отримують знання, але й готуються до самостійного життя.

Комп'ютеризація навчання іноземної мови допомагає полегшити доступ до інформації, скоротити час вивчення іноземної мови. Сьогодні існує велике різноманіття мультимедіа продуктів, Інтернет-сторінок, що містять інформацію, необхідну для вивчення іноземної мови. Комп'ютер дозволяє реалізувати різноманітні форми міжособистісного опосередкованого спілкування: усна контактна комунікація (телеконференція) та письмове дистантне спілкування (електронна пошта); індивідуальне спілкування (особиста переписка) та групове спілкування (дошка оголошень).

Бажано використовувати навчальні комп'ютерні ігри. Цінність їх полягає в тому, що вони наочно подають зміст предмета, що дозволяє швидше та легше оволодіти навчальним матеріалом, вони активізують навчальний процес, тому різні за рівнем учні можуть виконувати на комп'ютері персональні навчальні завдання. Поширеним поняттям є інтерактивне відео – злиття відео з комп'ютерними засобами. Цей засіб забезпечує найточніше відображення мови в користуванні, оскільки вживається конкретними мовцями, тісно з ситуацією, а мовленнєва мета підсилюється невербальною інформацією (мімікою, жестами, позою співрозмовника). На відміну від телебачення та кінофільмів, які також використовуються для вивчення мови, відеометод має кілька переваг: 1) розділення двох каналів відео та аудіо й використання стоп-кадру дозволяє проводити дискусію стосовно зображення, що потім може бути перевірено переглядом; перегляд без звукового супроводу може спонукати завдання визначення місця дії, теми розмови, або, якщо використати звук без відео, можемо запропонувати припустити, між ким відбувається розмова та як виглядають ці люди.

Окрема проблема, яка хвилює багатьох педагогів-науковців і методистів – це використання всесвітньої мережі Інтернет на уроках. Інтернет створює природне мовне середовище. Головне завдання педагога в такому випадку – визначити, для розв'язання яких дидактичних завдань у практиці навчання іноземної мови можуть стати в нагоді ресурси та послуги, що пропонує Всесвітня мережа, та визначитися, з якою метою Інтернет буде використовуватись на уроці, а саме: для самостійного пошуку інформації учнями; для усунення прогалин у знаннях; для поповнення словникового запасу; удосконалення вмінь аудіювання або включення якогось матеріалу з Інтернету в матеріал уроку. Але й з цим можуть бути пов'язані проблеми: дезінформація; надмірна інформація; проблема культури комунікації в мережі [4, с. 27 – 30].

Отже, унаслідок інформаційної революції вчителі та учні опинились перед великим вибором педагогічних технологій для вивчення та навчання іноземної мови, більша частина з яких ще не достатньо пристосована для цього. Тому педагогічні технології в освітньому просторі є інструментарієм у руках учителя, який кваліфіковано, вдумливо їх прагне використовувати. Їм треба ставити завдання, які будуть мотивувати ефективно використання тих чи тих технологій і забезпечуватимуть розвиток мовних і навчальних умінь та навичок, залишаючи учнів суб'єктами навчання.

Висновки за результатами дослідження, перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Узагальнюючи теоретичні засади та власний досвід роботи, ми можемо констатувати, що розвиток науки й техніки дав початок новому етапу еволюції педагогічної діяльності, що у свою чергу перетворює вчителя з трансформатора готових ідей на натхненника потенціалу учнів. Посередником у взаєминах між учителем та учнями стає педагогічна технологія. Інформація набуває нових форм, оскільки учні отримують її не у вигляді вже готової системи, наданої вчителем, а в процесі власної активності. Учень стає „суб'єктом” процесу навчання, виконуючи творчі завдання, вступаючи в діалог з учителем.

Ми розглянули можливі шляхи інтенсифікації навчання англійської мови з учнями, які є школярами математичного та біологічного профілів. При вивченні іноземної мови сучасні педагогічні технології допомагають формуванню мовленнєвої компетенції, яка передбачає формування здібностей до міжкультурної взаємодії, а навчати мовленнєвої діяльності можна лише в живому спілкуванні. Тому вивчення іноземної мови базується сьогодні на особистісно

орієнтованих педагогічних технологіях, що допомагають пристосуватися до іноземної культури. Особистісно орієнтовані педагогічні технології допомагають учням проявити свою активність та індивідуальність на міжнародному рівні.

Звичайно, що методичні розробки надають можливість у застосуванні широкого спектра педагогічних технологій в освітньому процесі, тому наступного разу зосередимо свою увагу на інших методах педагогічних технологій.

Список використаної літератури

1. Гусельникова С.В. Готовність викладачів ВНЗ до використання проектного методу в процесі викладання іноземних мов на немовних спеціальностях / С.В. Гусельникова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2011. – С. 285 – 289.
2. Запесоцкий А. С. Образование: философия, культурология, политика / Александр Сергеевич Запесоцкий. – М. : Наука, 2002. – 456 с.
3. Зеня Л. Я. Технології професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя до навчання іноземних мов у старшій профільній школі / Любов Яківна Зеня // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2011. – С. 240 – 249.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.
5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / уклад. Ніколаєва С. Ю., Бігич О. Б., Бражник Н. О. та ін. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
6. Якиманская И. С. Разработка технологии личностно-ориентированного обучения / И. С. Якиманская // Вопр. психологии. – 1995. – № 2. – С. 39 – 38.

Стаття надійшла до редакції 01.10.2012.

А. П. Бутенко. Использование педагогических технологий в обучении английскому языку в рамках биологического и математического профилей

В статье раскрыто значение использования педагогических технологий в обучении английскому языку в классах математического и биологического профилей. Автор доказывает значение методов в самовыражении личности, а это является важным в контексте подготовки в средней ступени образования конкурентоспособного выпускника.

Ключевые слова: *профильное обучение, педагогическая технология, проектная технология, информационная технология, самовыражение, личность.*

A. Butenko. Pedagogical Technologies in Teaching English in the Classes with Mathematic and Biologic Bias

The author highlights pedagogical technologies as a means of teaching English in the classes with mathematic and biologic bias. The author underlines the importance of projects and information technologies in preparing competitive school-leavers.

Key words: *type of school, pedagogical technologies, project, information technology, person, self-expression.*